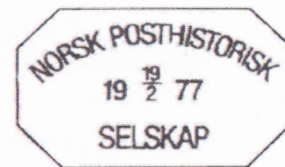

BUDSTIKKA

Mars 2012

Årgang 17 nr. 1

Bokanmeldelse med nogo attåt

"Fra fred gjennom krig til fred 1807 – 1814. En posthistorisk framstilling". 2011. 70 Sider. Av Wilfred Wasenden. Utgiver: Ped-Tjenester AS, P.B. 270, 1377 Billingstad. Pris: NOK 350 - innbundet

Les mer på side 14

Mer om annullering av frimerkene

I Budstikka 2011:4, skrev Wilfred Wasenden en artikkel: "Litt om regelverket for annullering av frimerker". Jeg fikk lyst til å knytte noen kommentarer til det han skriver, samt etterprøve et par av hans påstander.

Les mer på side 18

Fra «Overpostpakkemester i særklasse i lønnsklasse 12» til «Senior Usability Specialist & Intranet Manager»

En stillingsannonse fra Posten Norge i Aftensposten, søndag 8. august 2011, satte i gang noen tanker hos meg. Direktøren for digitale kanaler søker etter "Senior Usability Specialist & Intranet Manager". Verden går videre, og postvirksomheten her til lands har fulgt med. Fra et reglementsstyrt statsbyråkrati til et konkurranseutsatt konsern

med virksomhet i flere land. Stillingsbetegnelse speiler denne endringen.

Senior Usability Specialist & Intranet Manager

Posten Norge er avt for digitale kanaler har spisskompetanse og ansvar for den digitale utviklingen i konsernet. Vi søker nå to medarbeidere, som vil få jobbe strategisk og med innovative digitale prosjekter på tvers av Posten og bringe menubarer i hele Norden.

Ta kontakt med din kontakt for digitale kanaler: Anne Stensrud Hognestad +47 91715631, og søk stillingen via våre nettsteder postennorge.no innen 21.08.2011

Les mer på side 23

I dette nummer:

noen linjer fra redaktøren	2
Lederens hjørne	3
Innkalling til årsmøte i NPS	4
Søknad til Dr. Per Gelleins Minnefond	4
Årsmelding for NPS 2011	5
Regnskap 2011/Budsjett 2012	7
Referat fra medlemmøtet 10. desember 2011	8
Norges posthistorie kilderegister	9
Referat fra medlemmøtet 4. februar 2012	10
Bokanmeldelse med nogo attåt	14
Mer om annullering av frimerkene	18
Fra "Overpostpakkemester i særklasse i lønnsklasse 12" til "Senior Usability Specialist & Intranet Manager"	23

ÅRSMØTE

Lørdag 14. April 2012

- Årsmøte (Dagsorden s.4)
- "Norske stempler fra A til Å"
- Spontanauksjon – ta med objekter for salg

Møtet holdes kl. 13.00 i Frimerketjenestens lokaler, Schweigaardsgt. 33 B, Oslo.

Mat og drikke etter tradisjonelt opplegg

Budstikka

Utkommer i 2012 med fire numre
Ettertrykk tillatt hvis kilde oppgis.

Ansvarlig redaktør:

Trond Schumacher
Holmendammen Terr. 22, 0773 OSLO
E-post: budstikka@posthistorisk.no

Norsk Posthistorisk Selskap

Adr: Postboks 4369, Nydalen
0402 OSLO, Bankgiro: 0540 0840395

Styret i NPS:

Leder: Trond Schumacher
Holmendammen Terr. 22, 0773 OSLO
E-post:trond.schumacher@bio.uio.no

Nestleder: Øivind Rojahn Karlsen

Maries vei 12, 3610 Kongsberg
E-post: oivindr@online.no

Sekretær: Arvid Løhre,

Lurudveien 28 K,
2020 SKEDSMOKORSET
E-post: arvid@online.no

Kasserer: Gunnar Melbøe

Betzy Kjeldsbergs vei 26 E, 0486 OSLO
E-post: gmelboee@online.no

Styremedlem: Henning J. Mathiassen

Revefaret 69, 3033 Drammen
E-post: henning.j.mathiassen@ebnett.no

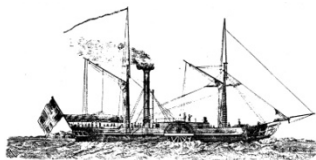
Varamedlemmer:

Finn Leiang

Sigurds vei 21 A, 1450 Nesoddtangen
E-post: fleiang@online.no

Arne Thune-Larsen

Melumveien 7, 0751 Oslo
E-post: arnel@getmail.no

..noen linjer fra redaktøren....

I dette nummeret prøver formannen seg som redaktør. Dette fordi Budstikkas nye redaktør ennå ikke har tiltrådt. Det skjer først utpå vårparten. Hvem som tar opp arven etter Tor Østlund, Oddbjørn Solli og Bjørn Schøyen, får dere vite i neste nummer av Budstikka. Når jeg nå har fått det privilegium å redigere dette nummeret av Budstikka, vil jeg først benytte anledningen til å takke Bjørn for det arbeidet han har nedlagt for "bladet" vårt i snart 6 år. Uten Budstikka ville medlemskapet i NPS for mange være mindre verdt; i alle fall for de av våre medlemmer som bor utenfor hovedstaden og som sjelden har anledning til å møte på medlemsmøtene. Det gjelder flesteparten av våre medlemmer. Riktignok har Selskapet en hjemmeside med noe posthistorisk stoff som kan nås fra alle avkroker i landet, men her trengs ikke medlemskap i NPS for å få tilgang til siden. Det er først når Budstikka ligger i postkassen - 4 ganger i året - at våre utenbys medlemmer føler at medlemskapet er verdt prisen.

Bjørn! I den tiden du har vært redaktør har du virkelig lagt deg i selen for å skaffe godt og variert stoff fra posthistoriens mange delområder til stor glede for oss andre. I din periode som redaktør har Budstikka bl. a. kunnet by på en rekke sentrale temaer innen skipsposthistorie, krigsposthistorie, havari-post, luftpost, bypost, stempelhistorie og av og til også historie i sin alminnelighet, og alltid illustrert med relevante bilder og objekter med tilknytning til denne posthistorien. Jeg er den første til å innrømme at uten kunnskap og inspirasjon, ville det blitt vanskelig å holde hobbyen i hevd. Så igjen Bjørn, tusen takk for det solide arbeidet du har nedlagt for at vi andre – skribenter og lesere – har kunnet hygge oss med Budstikka de siste årene. Mitt ønske må være at du nå får mer tid til å dele dine store posthistoriske kunnskaper med oss andre, f. eks. gjennom hyppige innlegg til spaltene i Budstikka i årene som kommer.

Lederens hjørne:

2011 har passert; et jubileumsår utenom det vanlige. 100 år har gått siden Amundsen og Scott satte liv, hester og hunder på spill for å nå først fram til sydpolen. Det var en nordmann som vant. *"Typisk norsk å være god"* sa Gro Harlem Brundtland. Senere ble det modifisert til *"å være best når det gjelder"*. Personlig er jeg usikker på om det å være god er en typisk norsk egenskap. Bortsett da fra i skisporet. Fridtjof Nansen, vår andre store polarhelt, ble også markert i året som gikk. 150 år siden hans fødsel. Nansen var en skiløper av rang. Men i jubileumsåret ble han kanskje mer kjent for sine erotiske videverdigheter, enn sin evne til å leve i isødet og krysse Grønland uten vindseil på ski. Hans bok *"paa ski over Grønland, om den norske Grønlands-ekspedisjonen 1888-89"* (1890) er ikke bare en reiseskildring; her finns også et innskutt kapittel om *"Skiløbningen, dens historie og udvikling"* (kapittel III) som i høyeste grad forteller noe om Nansens lidenskap for nettopp skiene, kulden og vinteren. En fantastisk bok av en ekte nordmann! Boken har blitt innlemmet i den norske, litterære kulturarven blant "top twenty" gjennom alle tider. Slett ikke dårlig av en person som i utgangspunktet var mest opptatt av å søke kunnskap om ting han kunne lite om (han var forsker av natur), det være seg i isødet eller på soveværelset. At han i en senere fase av livet viste seg å være utstyrt med en empati-faktor stor nok til også å bry seg om andre og spesielt flyktingene, har i ettertid gjort Nansen til noe mer enn en polarhelt. Han er blitt et forbilde for mange nordmenn!

Med ski på beina! At norsk polarhistorie er et sentralt tema i norsk posthistorie, kunne Knut Arvang bekrefte i sitt foredrag i Selskabet den 10. desember. Her viste han fram en rekke posthistoriske objekter fra polferdene til Amundsen, hvorav mange nå er deponert i hans egen samling. Å lytte til Knut var avgjørt et høydepunkt i Selskabet i året som gikk!

2011 var også året for feiring av Universitetets 200 års jubileum. Fram til 2. verdenskrig snakket vi kun om Universitetet; det eneste norske universitetet, som skulle dekke både de klassiske og de nye vitenskaper, slik de var i emning i nasjonen Norge og ute i verden i det 19de århundre. Universitetet lå sentralt i byen, på Karl Johan. At det senere er kommet diverse universiteter i nasjonen; eller "på ethvert nes" som enkelte vil hevde, ble selvfølgelig glemt i jubileumsåret; her gjaldt det om å feire nasjonens eldste, største og beste (jfr. internasjonale evalueringer) universitet! I min enkle verden ble dette selvfølgelig et lite høydepunkt, ettersom jeg var i en posisjon til å få være med på det meste av festivitas og markeringer i jubileumsåret. Jubileet ble også markert med utgivelse av et 9 binds verk om Universitetets historie.

Dessverre er det her lite posthistorisk stoff å finne om de første brev og forordninger som ble sendt ut i dobbeltmonarkiet Norge-Danmark i forbindelse med etableringen av det Kongelige norske Frederiks universitet i Christiania i 1811. Her finns det utvilsomt mer i form av brev på Riksarkivet enn det forfatterne av jubileumsverket har funnet å ville benytte.

Selv har jeg ingen posthistoriske objekter å vise til fra denne nasjonale begivenheten i 1811. Men jeg har et brev fra Gørlitz i Tyskland datert 31.12.1854, som passerte Hamburg den 1.1.1855, - dagen da Norge innførte sitt første frimerke – og som passerte Svinesund den 3.1.1855, sendt til "Der K(ongelige) Friedriks Universität". Brevet har et veld av porto-påtegninger som kanskje noen av Budstikkas lesere vil kunne bidra til å "tolke"? Objektet er avbildet på s.10.

Trond

INNKALLING TIL ÅRSMØTE I NORSK POSTHISTORISK SELSKAP

Lørdag 14. april 2012 kl 13

Frimerketjenestens kantine, Schweigaards
gate 33 B - 5 etg., Oslo.

SAKSLISTE:

- 1) Konstituering.
 - a) Godkjennelse av innkalling.
 - b) Valg av dirigent og sekretær.
 - c) Valg av to medlemmer til å underskrive protokollen.
- 2) Styrets årsmelding.
- 3) Rapport fra Dr. Per Gelleins Minnefond.
- 4) Regnskap.
- 5) Fastsettelse av kontingent for 2013.
- 6) Budsjettforslag 2012.
- 7) Valg: Leder (1 år), 2 styremedlemmer (2 år), 2 varamedlemmer (1 år), revisor (1 år), 2 styremedlemmer i Dr Per Gelleins minnefond (i tillegg til leder av NPS) (1 år) og valgkomité.

ORDINÆRT MEDLEMSMØTE ETTER ÅRSMØTET

Hovedpost er foredrag av Øivind R. Karlsen:
"Norske poststempler fra A til Å".

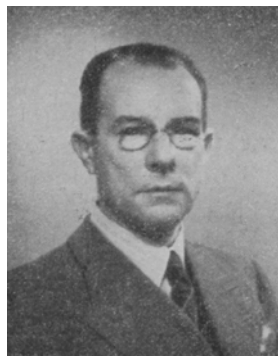
Spontanauksjon, - ta med objekter for salg.

**Norsk Posthistorisk
Selskap
ÅRSMØTE**

**Lørdag 14. april 2012
kl.13.00!**

Dr. Per Gelleins Minnefond, - søknadsfrist for tildelinger i 2012.

Norsk Posthistorisk Selskap forvalter et fond som har til formål å støtte publikasjon av norsk posthistorie. Avkastningen av fondet skal utdeles i forbindelse med Norsk Posthistorisk Selskaps årsmøter, i år vil det si den 14. april 2012.

Ved tildeling skal medlemmer av Norsk Posthistorisk Selskap eller publikasjoner som utgis av Selskapet være fortrinnsberettiget, men det er ikke et krav. Er du ikke medlem, kan du dermed likevel søke.

Tildelinger fra Dr. Per Gelleins Minnefond skal fortrinnsvis skje – ”til publikasjon av artikler og skrifter som vedrører norsk posthistorie, eller til spesielle forskningsformål innen norsk posthistorie.” Dermed favner statuttene ganske vidt, og alle søknader vil bli grundig vurdert.

Send søknaden til Norsk Posthistorisk Selskap, Postboks 4369 Nydalen, 0402 OSLO, eller direkte pr. e-post til en av fondsstyrets medlemmer:

Trond Schumacher (fondsstyrets formann):

trond@schumacher.no

Arvid Løhre (sekretær): arvid@online.no

Ivar Sundsbø: IV-SU@online.no

Søknadsfrist: 1. april 2012.

**Husk å besøke
NPS hjemmeside:
<http://www.posthistorisk.no/>**

ÅRSMELDING FOR NORSK POSTHISTORISK SELSKAP 2011

Styret i NPS har i 2011 (etter årsmøtet) bestått av Trond Schumacher (leder), Øivind Rojahn Karlsen (nestleder), Gunnar Melbøe (kasserer), Arvid Løhre (sekretær), Henning J. Mathiassen (styremedlem) og Arne Thune-Larsen og Finn Leiang (varamedlemmer). Bjørn Schøyen har vært redaktør av Budstikka.

MØTER

I 2011 er avholdt 4 medlemsmøter, 4 styremøter, og 1 åpent møte. Mellom styremøtene holder styret kontakten pr. e-post.

- Medlemsmøte 29. januar 2011. Møtets hovedpost var: *"Løst og fast om Færøyenes posthistorie"* ved Per Erik Knudsen.
- Årsmøte og medlemsmøte 2. april 2011. Hovedpost på medlemsmøtet etter årsmøtet var: *"Litt om søknad til og svar fra forsyningsnemda"*, ved Tore Haga.
- Medlemsmøte 17. september 2011. Møtets hovedpost var: *"Posten som kom og gikk i Stavanger Amt fra 1652"* ved Oddbjørn Salte.
- Åpent møte 15. oktober 2011 i Bergen i forbindelse med den nasjonale utstillingen Bergen Hundre: *"Postens sirkulærer på nett"* ved Yngve Nedrebø. Møtet samlet 43 tilhørere.
- Medlemsmøte 10. desember 2011. Møtets hovedpost var: *"Roald Amundsen og hans polferder"* ved Knut Arvang.

Vi takker Halvor Fasting og hans medarbeidere for at Posten Norge og Frimerketjenesten velvilligst stiller møtelokaler gratis til vår disposisjon.

MEDLEMMER

Ved årsskiftet hadde NPS 160 betalende medlemmer, 5 innbudte og 5 æresmedlemmer. Selskapet fikk 5 nye medlemmer i 2011. Æresmedlemmer er Harry Snarvold, Tore Gjelsvik, Arne Thune-Larsen, Olga Ellis og Ivar Sundsbø. Vårt æresmedlem Bjørn E. Bunæs døde 21. juli 2011.

UTSTILLINGER OG DOMMERAKTIVITETER

I 2011 har medlemmer av NPS deltatt og høstet heder og ære ved 2 internasjonale (Philanippon 2011, Indipex 2011), 1 nordisk, 3 nasjonale (i Norge, Danmark, Storbritannia) og 4 regionale frimerke-utstillinger. Medlemmer av NPS har bidratt som dommere under Philanippon 2011, Nordia 2011, den nasjonale utstillingen Bergen Hundre og ved alle de regionale utstillingene.

Utstillings- og juryutvalget i Norsk Filatelistforbund avholdt dommerkurs under Filos 2011 med deltagelse fra 5 av Selskapets medlemmer.

ØKONOMI

Selskapets økonomi er fortsatt solid, og inntekter og utgifter er nøye avmålt i forhold til selskapets aktiviteter.

DR. PER GELLEINS MINNEFOND

Dr. Per Gelleins minnefond er opprettet ved en gave fra fru Laura Gellein den 17.11.1984 på kr 100.000. I forbindelse med årsmøtet i Norsk Posthistorisk Selskap, 2.4.2011, ble det utdelt kr 13.000 fra Dr. Per Gelleins Minnefond til fem prosjekter fordelt slik:

- 1) Oddbjørn Salte, kr 3000 til utgifter ved publisering av boka: *"Posten som kom og gikk i Stavanger Amt etter 1647"*.
- 2) Norsk Skipsposthistorisk Forening (NSPF) ved Odd Arve Kvinnesland, kr 2000 til utgivelse av en artikkelsamling: *"Kysten Oslo-Bergen"*.
- 3) Krigs- og Feltpostforeningen (KFF) ved Bjørn Muggerud, kr 2000 til utgivelse av en CD-Rom: *"Tyske militære avdelinger og feltpostnumre tilknyttet Norge 1940-1945"* med Erik Lørdahl som forfatter.
- 4) Arne Eriksen og Audun Hanstveit, kr 3000 til bokprosjektet *"Dar kjem dampen – med post. Maritime spor etter postforsle i Indre Nordhordland 1860 – 1960"*.
- 5) Øivind Rojahn Karlsen i samarbeid med Bjørn E. Bunæs, kr 3000 til bokprosjektet: *"Norske Poststeder og poststempler fra A til Å"*.

BUDSTIKKA

Budstikka utkom med 4 utgaver i 2011. Bjørn Schøyen har som vanlig gjort en strålende jobb med å velge ut og redigere et allsidig stoffvalg. Han har imidlertid bedt om avløsning i vervet fra 2012. Det posthistoriske stoffet i Budstikka blir godt mottatt av filatelister utenfor Selskapet, og 1 av artiklene ble valgt ut til "Filatelistisk Årbok" i 2011.

HJEMMESIDEN

Det har vært vanskelig å få medlemmene i gang med å bruke hjemmesiden aktivt. Det vil være en viktig oppgave å stimulere til økt aktivitet her. Hjemmesiden er et utmerket sted til formidling av posthistoriske opplysninger og temaer, og til å holde interessen for posthistorie levende blant medlemmene. Medlemsmøtene blir annonsert på hjemmesiden samt i Budstikka.

Vi takker alle som har bidratt i 2011, enten på møtene, i Budstikka eller på hjemmesiden "posthistorisk.no".

Styret i NPS, 4. februar 2012.

*Postbehandling anno 2011: hva skal til for å dokumentere at et brev er "ekte gått" med posten når merket ikke lenger blir stemplet?
Svar: når frimerket ikke er blitt stemplet, vil konvolutten en sjelden gang kunne oppnå å bli stemplet (og påsatt etikett) på postsentralen dersom man er framsynt nok til å oppgi galt postnummer til adressaten, slik som på dette brevet!*

Den 1. mars 1969 feiret Sierra Leone 5 års jubileum for utgivelsen av det første selvklebende frimerke. Dette ble gjort med utgivelse av et nytt spektakulært selvklebende 9½ C luftpostmerke med tekst "Sierra Leone Postal History – Fifth Anniversary Worlds First Free Form Self Adhesives 1964 – 1969".

9 ½ C luftpostmerke formet som papyrus-rull stemplet "FIRST DAY 1st MARCH 1969 Fifth Anniversary First Self-adhesive postage stamps, FREETOWN SIERRA LEONE"

Norsk Posthistorisk Selskap

	2011 Regnskap	2010 Regnskap	2011 Budsjett	2012 Budsjett
Kontingenter	44 245	46 202	46 000	46 000
Donasjonsobjekter	1 860	1 500	1 000	3 500
Annonser Budstikka	8 000	8 000	8 000	10 000
Andre inntekter	1 858	1 498	1 000	1 500
Renteinntekt	4 878	3 667	4 000	5 000
Sum Inntekter	60 841	60 867	60 000	66 000
Medlemsmøter - bevertning, foredragsholdere	22 724	18 267	20 000	22 000
Budstikka - trykk og distribusjon	41 492	31 377	36 000	40 000
Utvikling/drift internettsider	1 229	805	1 000	1 500
Andre kostnader	3 333	2 223	3 000	2 500
Sum kostnader	68 778	52 672	60 000	66 000
Resultat	-7 937	8 195	0	0

Eiendeler

Bankinnskudd	180 132	193 854
Fordringer	8 000	300
Sum eiendeler	188 132	194 154

Gjeld og egenkapital

Forskudsbetalt kontingent	21 545	21 630
Kreditorer	2 000	
Egenkapital	164 587	172 524
Sum gjeld og egenkapital	188 132	194 154

Oslo, 15.februar 2012

Trond Schumacher (s)
leder

Øivind Rojahn Karlsen (s)
viseformann

Gunnar Melbøe (s)
kasserer

Arvid Løhre (s)
sekretær

Henning J. Mathiassen (s)
styremedlem

Dr. Per Gelleins Minnefond

Resultatregnskap

Renteinntekt	3 342	3 605
Utdelinger	13 000	12 000
Underskudd	9 658	8 395

Eiendeler

Bankinnskudd/obligasjon	123 787	144 191
Sum eiendeler	123 787	144 191

Grunnkapital (uangripelig)

100 000

100 000

Fri kapital

23 787

44 191

Fondets egenkapital

123 787

144 191

Oslo, 15.februar 2012

Trond Schumacher (s)

Ivar Sundsbø (s)

Arvid Løhre (s)

REFERAT FRA MEDLEMSMØTET 10. DESEMBER 2011

Åpning

For andre året på rad var årets siste medlemsmøte avholdt et stykke ut i julemåneden. Styret serverte denne gangen *ikke* gløgg til medlemmene etter hvert som de kom inn fra vinterkulden. I hvert fall *ett* medlem etterlyste det, av de 32 som hadde skrevet seg inn i protokollen.

Formannen Trond Schumacher åpnet møtet 13:22. Han startet med å referere litt fra styrets arbeid samt oppsummerte høstens aktiviteter. Spesielt nevnt ble det åpne møtet, 15. oktober 2011, i forbindelse med den nasjonale utstillingen Bergen Hundre. Møtet samlet 43 tilhørere. Temaet var "Postens sirkulærer på nett", ved Yngve Nedrebø. Trond kunne opplyse at sirkulærene foreløpig ikke var søkbare, men en slik funksjon var planlagt lansert i første halvdel av 2012. Peer-Christian tok ordet og nevnte da de posthistoriske kilderegistrene, som nå var blitt aktuelle. (Se ramme)

Vårens møtedatoer ble referert, i tillegg ble det opplyst at kan det være aktuelt med åpne møter under den nasjonale utstillingen Sørland 12 i Kristiansand, 12.-14. oktober, og ved Nordia 2012 i Roskilde, 2.-4. november. Jan I. Thorsen, tidligere innbudt medlem, siden 2007 ordinært medlem, pensjonert redaktør og journalist fra Posten, møtte for første gang og ble hilst spesielt velkommen.

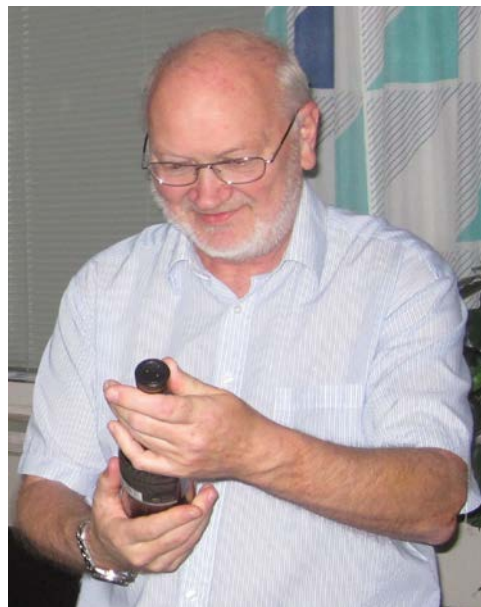
Møtets hovedpost: "Roald Amundsen og hans polferder."

Klokken 13:40 kunne Trond gi ordet til Knut Arvang, som stod for møtets hovedpost. I 2011 er det som kjent 100 år siden Roald Amundsen og hans menn nådde Sydpolen. Knut Arvang hadde sin flotte polarpostsamling til grunn for det han kunne vise oss. Og han tok for seg ikke bare høydepunktet i 1911, men også de andre ferdene til Amundsens mot nord og sør.

Referenten noterte ikke så mye, jeg vet at Knut Arvang skriver så mye bedre om dette enn undertegnede. Og du kan for eksempel kikke i Samler & Antikkbørsen (Utgitt av Aller – www.samler.no) nr 8, 2011, om "Polarkort – et dramatisk samleområde i vekst", eller i Postkortet, Medlemstidsskrift for foreningen Norske Postkortsamlere, nr 4,

2011. Der har Arvang en flott 12-siders artikkel om "Det store kappløpet".

Foredraget holdt forsamlingen som fjetret (- se hva *det* ordet kommer av -) i litt over en time, og Knut Arvang mottok velfortjent applaus og takk!

Foredragsholderen får sin belønning

Posthistorisk lapskaus

Matsserveringen startet som vanlig rett etter foredraget, og Selskapets skål ble notert kl 15:13, fraværende medlemmer kl 15:18, og Posten ved Frimerketjenesten ble hedret kl 15:23.

Medlemmenes 5-minutter

- Bjørn Muggerud reklamerte for den nye Norgeskatalogen (2012), som en julegave til deg selv eller andre, til spesialprisen kr 310. Han hadde også med seg NK Postal til spesialpris kr 290.
- I tillegg reklamerte han for boka "Dar kjem dampen – med post" av Arne Eriksen og Audun Hanstveit, og hadde med noen eksemplarer til salgs.
- Bjørn minnet videre om at Bergens Filatelist-klub var 100 år i dag, og at Oslo Filatelistklubb var 125 år i morgen. Han regnet med å se mange av de tilstedeværende på jubileumsmiddagen i Rokokko-salen på Grand i morgen. Før middagen ville det være et eget bord der Posten var tilstede med særstempel.

- Wilfred Wasenden hadde med et brev skrevet i ca 1840 til Larvik, der et stemplet papir var sydd fast i brevet. Han etterlyste forklaringer, og spurte om noen hadde sett noe liknende.

-

NORGES POSTHISTORIE KILDEREGISTER.

Kilderegistrene ble utarbeidet for Norsk Posthistorisk Selskap i hovedsak av Leiv A. Brecke. Det begynte med at han i 1967 startet offentliggjørelsen i NFT en serie med utdrag av stoff som omhandlet post fra Departementstidende. Det er fremdeles mange interessante opplysninger å hente fra disse utdragene. Serien ble etter en tid stoppet, da det ble antatt at det bare interesserte et fåtall lesere. Etter stiftelsen av NPS, påtok Brecke seg å tilrettelegge kildemateriale i et register, og startet med Dep.tidende fra starten i 1829 til og med 1849. Dette ble supplert med stoff fra lovtidende for årene 1814-1849 samt sirkulære og skriv samlet i Postbiblioteket.

Det første bindet utkom i 1978 med Brecke som ansvarlig for årene 1814-1849, og Per Gellein for årene 1850-1860. Den neste delen kom i 1983, og dekket årene 1861-1874. Den siste delen utkom i 1988, og var for 1875-1889. De to siste utgavene var Leiv A. Brecke ansvarlig for alene. Brecke ble for sin posthistoriske innsats utnevnt til æresmedlem av NPS i 1983.

Restopplaget av kilderegistrene ble i lang tid tilbudt nye medlemmer av NPS, men interessen var dalende og de virket modne for revisjon. Sekretæren sitter igjen med kun 10 eksemplarer av utgaven 1814-1860, og 5 eksemplarer av utgaven 1875-1889.

Kildeskriptene har nå fått fornyet aktualitet, da de er til god hjelp når man skal finne fram til aktuelle bestemmelser og sirkulærer på nettet.

- Arvid Løhre hadde med noen få eksemplarer av en folder han hadde laget til et lite foredrag under landsmøtet i Drammen, med fakta om Lillestrøms posthistorie. Disse ble gitt bort til interesserte.
- Den samme etterlyste på nytt registreringer av første bruksdatoer av aerogrammer, og delte ut en liste med det som til da var kjent.
- Jon Petrusson etterlyste prefrimbrev med stempler 1845-1855 til sitt registreringsarbeid. Selv ordinære brev er interessante, og han ber om kopier eller skann.

- Trond reklamerte for den nye boka til Wilfred Wasenden, "Fra fred gjennom krig til fred 1807-1814. En posthistorisk framstilling." (Du kan lese omtale av boken på s. 14 i dette nummeret av Budstikka.) Wilfred kunne selv fortelle at krigshistorisk er perioden godt beskrevet. Han har skrevet om det posthistoriske, med utgangspunkt i brev materialet som forefinnes. Den største utfordringen har vært portosatsene mellom Norge og Danmark under Napoleonskrigene. For første gang skal disse være dokumentert og satt opp, i følge forfatteren.

Spontanauksjonen

Auksjonsteamet i arbeid

37 objekter var innlevert til auksjonen. Drøyt 10 medlemmer gikk før auksjonen startet, likevel ble det god auksjonsstemning på de gjenværende.

Det var en del litteraturobjekter. Schous norske posthistorie fra 1947 er vanskelig å bli kvitt i heftet versjon. Dette var et pent eksemplar i originalinnbinding med smussomslag. Tilslaget ble 160 kr, langt fra for mye. Håndboka fra 1924 med nytrykk gikk for 600 kr. De tre håndbøkene fra 1960-tallet som inkluderer "filatelistika'n", er ikke så vanlig å finne i bibliofilutgave. Den var som kjent i blått skinnbind, nummerert og med smussomslag. Dette var eksemplar nr 127, og kjøperen måtte betale 650 kr.

En godbit for luftpost- og polarpostsamlere:
1. arktiske postflyvning Tromsø - Svalbard

Den største overraskelsen var kanskje en filatelistisk First flight fra 1950, som at på til var frankert med danske frimerker. Vi som ikke er spesielt inne på det der, ville helt sikkert bladd raskt forbi hvis vi fant den i en kasse til en 50-lapp. Nå vet jeg at det var en postflyvning utført av 333-skvadronen med en Catalina. Den gikk fra Tromsø 4. april 1950 i rute Tromsø-Bjørnøya-Hopen-Longyearbyen-Ny Ålesund. Alt i følge "Norwegian Air Mail" (1998), av vårt medlem Egil H. Thomassen. Det spesielle med dette brevet, var at det var adressert til Poste Restante i Kings Bay. Postsekken dit måtte det kastes ut av flyet i fallskjerm. Det var fra den første arktiske postflyvningen, og tilslaget ble 525 kr. Likevel kunne prisen kanskje doblet seg på en offentlig auksjon?

Referent: Arvid Løhre.

REFERAT FRA MEDLEMSMØTET 4. FEBRUAR 2012

Åpning

Medlemmene bare strømmet på omkring klokka 13:00. Antall møtedeltakere nådde 37 før den første måtte gå igjen. Det ble tørt kommentert at vi kunne slutte å annonsere møtene i Budstikka. Det kom så mange flere, nå som møtepåminnelsen var blitt sendt ut pr e-post. (Se ramme) Noen av medlemmene hadde svart vennlig på e-posten, og opplyst at de ikke kunne komme. Den gang da vi hadde muligheten for skriftlig svar med ja/nei i forbindelse med møteinnkallingen, ble navnene på de som hadde svart "nei" referert ved møtestart. Sekretæren tok opp tråden, og kunne hilse fra fem stykker som dessverre var forhindret fra å møte denne gangen. Det var Tore Haga, Yngve H. Lundblad, Ingolf Kapelrud, Terje Heskestad og Fredrik Schreuder. Men for all del, dette med å hilse fra "absent friends", er en engangsforeteelse for denne referenten. Det får klare seg med "skål" nr to. Hvis du gjerne vil ha navnet ditt i Budstikka, kan du jo heller skrive et lite eller stort innlegg! I stedet for å fylle opp innboksen til sekretæren ☺

FIKK DU IKKE E-POST MED MØTEINNKALLINGEN?

Før møtet sendte sekretæren ut innkalling til alle medlemmer med bostedsadresse i Norge og med kjent e-postadresse. Mailen ble utsendt med blindkopi-funksjon, slik at vi ikke sprer vårt register, og dermed unngår misbruk. Dersom du *ikke* fikk en slik mail, er det fordi vi ikke har, eller har en gammel e-postadresse på deg. Blant annet så vi fremdeles et par stykker med "chello.no", og de kom i retur. Kan det være at du også har et for sterkt spam-filter? Uansett, send meg en e-post til adressen arvid@online.no. Så skal du blant annet få møtepåminnelse med eventuelle programoppdateringer før møtene.

Nytt fra styret – nytt møtelokale!

Trond tok ordet 13:25. Den store nyheten denne gang var at vi dessverre må finne oss et nytt møtelokale i 2. halvår. Årsaken er at Frimerketjenesten kommer til å gi fra seg kantina i 5. etasje til gårdeieren, og til erstatning ordne seg med et mindre spiserom i 2. etasje. Det vil ikke egne seg til utlån. Det

ser dermed ut til at årsmøtet, lørdag 14. april, blir det siste møtet med panoramautsikt mot Oslo S og Bjørvika. Vi må ut på leiemarkedet! For første gang siden 26. september 1998 vil vi komme til avholde et ordinært medlemsmøte et annet sted enn i Schweigaards gate 33 B. Vi vil nå opp til ca 55 møter som gjester hos Posten Norge AS, Frimerketjenesten. Norsk Posthistorisk Selskap takker og bukker for all velvilje gjennom 14 år.

Styret har også en annen utfordring, nemlig det å finne en som er villig til å ta på seg redaktørvervet. Formannen har drevet aktiv headhunting etter en liste vedtatt på styremøtet 10. desember, uten resultater så langt. Styret forespurte da også kandidater langt utenfor Østlandsområdet, og forsøkte til og med å lokke med frynsegoder i form av reiser. Det nyttet ikke. På dagens styremøte har styret vedtatt å gå videre ved å spørre noen andre, like aktuelle kandidater. Arbeidet startet i det stille allerede under dette medlemsmøtet. I skrivende stund ser det ut som om saken har funnet en løsning, og at Budstikka kan få en ny redaktør i løpet av året. Det første nummeret i 2012 må styret selv samarbeide om.

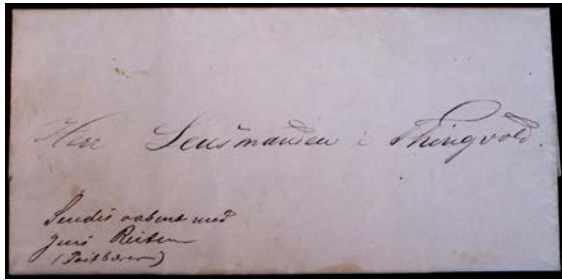
Medlemenes 5-minutter

Av og til går flere ting galt, samtidig. For det første manglet det en kabel til foredragsholderens laptop. Men ikke nok med det, den utlånte maskinen var låst med et passord som ikke virket. Dermed måtte vårt medlem Knut Arveng ta sin private bil, og kjøre fram og tilbake gjennom byen til Oslo 3 for å hente sin private laptop. En rimelig småstresstet formann, som også var ansvarlig for møtets hovedpost, måtte dermed ta medlemmenes 5-minutter som den første posten.

- Ivar Sundsbø talte varmt om boka til Bent Johnsen: "Smedjor – där smedjar formar den glödande massan". Referenten viser til omtalen Ivar Sundsbø hadde i NFT nr 1/2012. Der står det også at boka kan kjøpes gjennom www.books-on-demand.com Jeg var innom denne siden, men fant ut at det var uforholdsmessig dyrt å få sendt et enkelt eksemplar til Norge. Firmaet bruker DHL på alle sendingene ut av Sverige. Frakten på ett eksemplar blir mye høyere enn

bokprisen, dessverre. Håper at noen etter hvert kan ordne en fellesbestilling.

- Bjørn Muggerud hadde fortsatt Norgeskatalogen (2012) til salgs til spesialprisen kr 310. NK Postal holder faktisk på å bli utsolgt, men Bjørn kunne også denne gangen tilby noen av resteksemplarene til spesialprisen kr 290.
- Dagens bokgave til alle var Arne Bays "Postal history of Svalbard from 1896" (2003). Familien hadde ved rydding i boet funnet et større restopplag. I stedet for å makulere dette, ble det gitt bort gratis eksemplarer til alle som ville ha! Knut Arveng hadde med et tosifret antall bøker, og alle forsvant!
- Knut Buskum reklamerte for den nye utgaven av boka til Harry Snarvold, om den transatlantiske posten til og fra Norge på 1800-tallet. (Se kjøpsinformasjon i Budstikka 4/2011 side 9.) Den virket tilsynelatende tynnere enn den første utgaven, men det var bare fordi den nå var trykt på begge sider. Den var utvidet med mer stoff, og noen opplysninger var korrigert. Knut hadde hatt stor nytte av den, og anbefalte kjøp.
- Tore Berg hadde merket seg noe interessant og etterspurt posthistorisk kildestoff i NFT nr 1/2012, nemlig Jens Schanches rapport fra 1754 for strekningen Stavanger til Christianssand: "Forklaring angaaende Post-Gaardene og Post Bønderne i Norge". Det var Oddbjørn Salte som hadde skrevet innledningen og transkribert teksten. Tore Berg spurte om det ikke kunne publiseres tilsvarende for andre strekninger også? Redaktøren for NFT, Peer-Christian Ånensen, svarte med et lurt smil: - "Det kommer!"
- Øyvind Midtlid hadde et spørsmål i forbindelse med portofrihet. Det var et brev til "Herr Lensmanden i Thingvold". (se foto) Påskriften nede i venstre hjørne lyder: "Sendes aabent med / Jens Reiten / (Postbærer)". Kan det for eksempel være privat eller kommunalt bud?

- Bjørn Schøyen kunne med sorg meddele at Høybråten Post-i-Butikk var lagt ned fra 1. februar 2012. Dermed var en av landets få PiB-er med eget poststempel forsvunnet, og Bjørn hadde skaffet seg et meget sjeldent sistedagsstempel i 10 eksemplarer den 31. januar. Avstemplinger derfra i januar var uansett svært sjeldne. Da han skulle ordne stempeling siste dag, måtte ekspeditøren flytte fram datoen i stempelet som stod innstilt på 31. desember 2011!
- Per Kindem fristet med enda en siste mulighet til å få med en samling på Nordia 12, men påmeldingen måtte i så fall komme i løpet av noen dager.

Møtets hovedpost: "Post bjerget fra sænket skib" – resultater av et posthistorisk dykk i portaler og arkiver.

Klokka 14:10 var alt utstyret på plass, og Trond Schumacher kunne senke skuldrene og begynne forelesningen. Jeg bruker dette uttrykket, for vår formann trives åpenbart i rollen som formidler av fagstoff. Det blir både interessant og morsomt det han har å fortelle. Utgangspunktet for foredraget var artikkelen han hadde skrevet i julenummeret av Budstikka i 2010: "Post bjerget fra sænket skib". Konklusjonen av hans søk på nett var dermed kjent, så foredragsholderen la vekt på det arbeidsmessige. Hvilke metoder brukte han, hvordan fant han fram til resultatet og hva kan andre posthistorikere lære av dette? Konklusjonen er at stadig mer kildemateriale blir tilgjengelig på nett, og mer og mer er mulig å få til fra PC-en på arbeidsbordet hjemme.

En engasjert foredragsholder holder forsamlingen i ånde

Posthistorisk lapskaus

Det var bestilt lapskaus til 35 personer, og vi var omtrent så mange til stede da serveringen begynte i 15-tiden. Det ble uttrykt frykt for at vi skulle få for lite. Vår gode hjelper, Tone Skimten, var dermed kanskje ikke fullt så raus med sleiva som hun bruker. Men alle fikk en god porsjon, og de som alltid er sultne på mer fikk litt påfyll. Selskapets skål ble notert kl 15:12. Det ble skålt kl 15:18 for de 122 medlemmene som ikke var til stede, og Posten ved Frimerketjenesten fikk sin takk kl 15:24. Det ble stilt spørsmål om vi ikke skulle slutte med den 3. skålen, når vi ikke lenger fikk Frimerketjenesten å takke. "Tradisjoner!", sa undertegnede. Og vil herved foreslå en ny 3. skål: "Postverket – som det engang var!"

På noen møter blir enkelte hedret med en ekstra ”skål”. Denne gang var det Knut Arveng, som på sin 67-års fødselsdag reddet møtets hovedpost. Han ble hedret med en ”skål, og gratulerer med dagen!”

Gratulerer med dagen, Knut!

Spontanauksjonen

Omkalfatringen av møteprogrammet hadde ikke forsinket framdriften, og auksjonen begynte klokka 15:45. Arbeidslaget fra de siste auksjonene trådte i aksjon, med unntak av Henning som innsamler. Han hadde gjort sin jobb under møtets første del. Trond var auksjonarius og Øivind R. Karlsen bisitter.

Ett av kilderegistrene, (omtalt i referatet fra 10. desember), gikk for utrop kr 20,- Det var flere utgaver av ”Kongelige Forordninger og aabne Breve” fra 1700-tallet i bok/hefteform, og prisen lå mellom 300 og 500 kroner pr stk. Kveldens overraskelse var kanskje en publikasjon av Steinar Marvik: ”Fra Union til Frimerke. Utenlandsposten fra 1814 til 1855.” Med faksimiler fra det som er listet i første utgaven av kilderegistrene til Leiv A. Brecke, hvis jeg oppfattet det rett. Flere ønsket seg denne, og prisen kom opp i 375 kr!

Arvid Løhre, referent

ANNONSE

Registrering av prefrim er et tidkrevende arbeid og derfor et langtidsprosjekt. Jeg søker kopier av alle prefrimbrev som kan være i samlinger rundt omkring. Selv tilsynelatende vanlige prefrimbrev i din samling er interessant for registrering. Perioden det er snakk om er da Norge fikk sine første stempler frem til frimerket ble lansert:

1845 til 1 januar 1855.

Hvis du har slike i din samling er det hyggelig om du sender en kopi på e-post til

jon.petrusson@online.no

Det hadde vært fint å få med noen opplysninger som:

år du anskaffet det, pris og hvorfra du kjøpte det. Dette fordi det har betydning for kommende prissetting av prefrimbrev.

MVH Jon Petrusson

Bokanmeldelse med nogo attåt

"Fra fred gjennom krig til fred 1807 – 1814. En posthistorisk framstilling". 2011. 70 Sider. Av Wilfred Wasenden.

Utgiver: Ped-Tjenester AS, P.B. 270, 1377 Billingstad. Pris: NOK 350 - innbundet

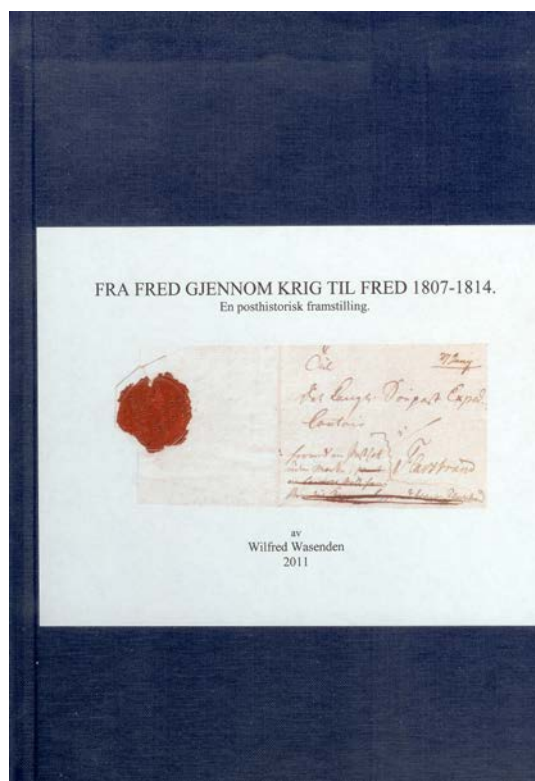
Anmeldt av Trond Schumacher

Wilfred Wasenden er ute med en ny posthistorisk bok; mindre enn fem år etter sin siste bok (2006) om *"Rekommenderte norske post-forsendelser gjennom 200 år"*, og atten år etter hans første posthistoriske bok om *"Postgangen fra Norge til utlandet i perioden 1855-1890. Register over frankerte postforsendelser"* (1994). La meg med en gang slå fast: dette er et grundig posthistorisk forskningsarbeid, som igjen har resultert i en bok fra forfatteren. Og posthistorikeren har mye å glede seg over også denne gang. Ikke bare har forfatteren hentet fram en mengde sjeldne og originale brev og forordninger fra egen samling; her finns også avbildninger og omtale av andre typer av primærkilder som bl.a. datidens sirkulærer, plakater, "adresser" og kongelige resolusjoner, det siste også hentet fram fra Riksarkivet og Marinemuseets bibliotek i Horten. *"Dette arkivmaterialet har vært til stor hjelp for å finne informasjon vedrørende postbehandlingen, sjøtjenesten samt deler av krigshistorien"*, skriver forfatteren i forordet.

Framstillingen tar for seg tiden fra Danmark/Norge ble trukket inn i krigen mot England, fra slutten av august 1807 til januar 1814, og belyser hvordan krigssituasjonen og etterfølgende løsrivelse fra Danmark virket inn på postformidlingen og på den offentlige korrespondansen til og fra Norge.

"Formålet har vært å fortelle krigshistorien på en litt annerledes måte, ved å betrakte krigsårene ut fra en posthistorisk vinkel og sette fokus på to hovedproblemstillinger:

- 1) krigens konsekvenser for postsambandet til og fra Norge og
- 2) den innenrikske brevvekslingen med tilknytning til krigen samt tjenesteposten som ble utvekslet mellom de ulike postinstansene i Norge".

Forfatteren har lykket med dette formålet. Gjennom gjengivelse av originalbrev og duplikatbrev, som i seg selv representerer et svært originalt og interessant kapittel i norsk posthistorie og norsk postbefordring, og gjennom plakater og forordninger, får leseren et godt innblikk i krigshistorien i denne perioden. For å gjøre historien komplett har forfatteren også inkludert enkelte "adresser" (offentlige brev) som oppsummerer viktige politiske og nasjonale hendelser i perioden; ikke minst det som skjedde i 1814 når Norge ble "overlevert" fra Danmark til Norge. Boken gjengir her innledningen av Fredrik den 6tes åpne brev av 18de januar 1814 til befolkningen i Danmark og Norge angående Norges avståelse til Sverige; likeledes "adressen" fra Norges Rigsforsamling på Eidsvold, datert 17de mai 1814 angående Norges Kronens Overdragelse til Hans Majestet Kong Christian Frederik.

Det er når forfatteren benytter seg av et utvalg av historiske dokumenter til å dokumentere krigshistorien fra tiden etter undertegnelsen av Kieler-traktaten, at anmelderen har litt problemer med å forstå nettopp det utvalget av dokumenter som forfatteren har benyttet. Dette fordi det også finns andre dokumenter som kanskje i enda større grad belyser de

sjelsettende begivenhetene som fant sted i det norske folket i 1814. En gjengivelse av ovennevnte ”adresser” og en side med skreven tekst (kapittel 10.1 og 10.2) er etter min mening en for knapp framstilling av denne nasjonale begivenheten til å kunne bringe leseren inn i stoffet, dersom det har vært hovedintensjonen med også å inkludere disse dokumentene i framstillingen?

Denne knappheten gir imidlertid anmelderen en god anledning til å trekke fram litt ekstra historisk stoff fra året 1814 for Budstikkas lesere. Det lar jeg ikke gå fra meg!

Sent på natten den 14de januar 1814 skrev kong Frederiks ombudsmann under på traktaten i Kiel, som overga Norge til den svenske kongen. I Norge styrte prins Christian Frederik, søskenbarn til Frederik den 6., som var den rettmessige arving til Danmark og Norge. Christian Frederik gikk i sitt 27de år da han i mai 1813 ble sendt til Norge som stattholder for kongen. Den 16. januar 1814, etter å ha mottatt brev fra kong Fredrik om hvor håpløs krigen i Danmark nå hadde blitt, skrev Christian Frederik i dagboken: *”Min første pligt maa bli at jeg ikke sviker det folket som kongen har git i min varetægt, og som tror sig til mig – ikke for min egen skyld, men fordi jeg er den eneste av kongehuset som nu er hos dem og kan holde roret paa dette skibet, mens fremtiden driver det omkring paa sine bølger.”* Åtte dager senere, den 24. januar, mottok han brev fra kong Frederik om at Norge var blitt avstått til svenskekongen og at han skulle komme hjem til Danmark. Det må ha vært et hardt slag for drømmene til den unge prinsen; halve arven ble tatt fra ham og dette skulle han sitte rolig å se på?

Samme kveld skrev han brev til kong Frederik hvor han protesterte på det heftigste mot at arven hans skulle skutles vekk på denne måten. Videre postet han et brev til en rekke fremtredende norske embedsmenn der han skrev at *”freden er underskrevet, men hvorledes end Fredsvilkaarene maatte være, haaber jeg at Norge skal kunne bestaae ved egen Kraft. Jeg skal visst ikke skille mig fra dette herlige Land”*. To dager senere hadde han bestemt seg for å gjøre en agitasjonsreise via Eidsvold og Gudbrandsdalen til Trondheim: *”jeg vilde vinne Tid”*, skrev han i dagboken sin, - *”hefte bort svenskerne saa nordmænderne kunde faa omraade sig i fred,*

og mit nærvær borte paa disse kanter av landet, - hvor kort tid jeg saa faar være der – kommer til at knytte et fastere baand mellem borgerne innbyrdes og mellem dem alle og mig”.

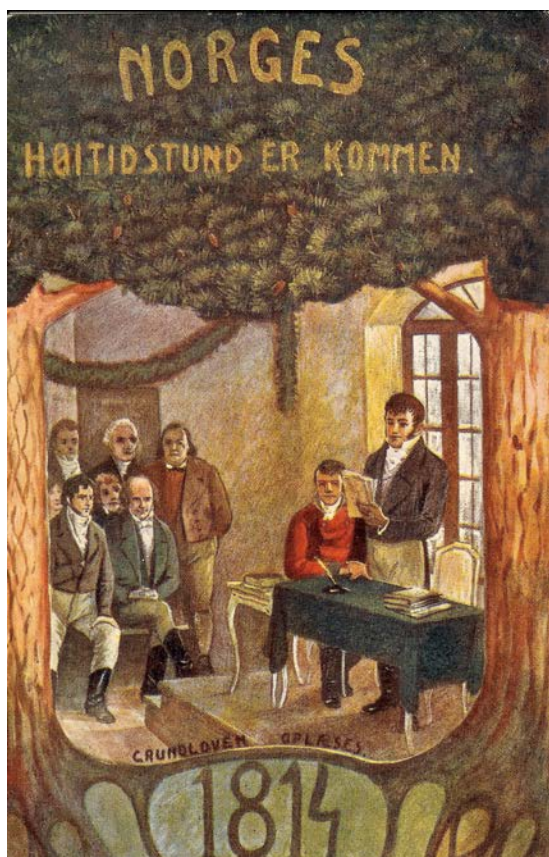

Postkort fra 100-årsjubileet i 1914: Christian Frederik hilser på Dovrebønderne

Prins Christian Frederik mente at det norske folk selv måtte få bestemme over fremtiden. Han agiterte og samlet underskrifter fra folket for at *”sammentræde i en Congres for at lægge Grundvolden til Rigets Constitution for Fremtiden”* Han innkalte til *”stormandsmøte”* på Eidsvold, hvor innsamlede brev og underskrifter ble lagt fram den 16de februar 1814. Den 19de februar ble *”selvstendighedsbrevene”* og et *”Aabent Brev fra Norges Regent, Prinds Christian Frederik, angaaende Rigets nærværende Stilling, og tilkommende Regjeringsforfatning”* lagt fram til trykning i Christiania. Her gjengis brevet fra prins Christian Frederik selv:

”Jeg, Christian Frederik, Norges Regent, Prinds til Danmark, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken og Oldenburg; Gjør vitterlig: At det Norske Folk, løst fra sin Eed til den stormægtigste høibaarne Fyrste, Frederik den Sjette, Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken og Oldenburg, og saaledes gjengivet et frit og uafhængigt Folks fulde Ret til, selv at bestemme sin Regjeringsforfatning, lydeligen og eendrægtigen har yttret sin bestemte Villie til, ikke at samtykke i nogen Underkastelse under Sveriges Konge, men derimod til at hævde og forsvare sin Uafhængighed og Selvstændighed. Odelsbaaren til Norges Throne, og bestemt i denne Stund, til at staae

i Spidsen for et trofast og tappert Folk, følger Jeg villigen dette hellige Kald, og anseer det for min første Pligt, at yderste Evne at virke for det Norske Folks Frihed og Sikkerhed. Som Rigets Regent, hvilken Titel Jeg antager, med alle Rettigheder, og med den Myndighed som Hans Majestæt Kong Frederik den Sjette har frasagt Sig, og som Nationen vil forlene Mig, for, i Farens og Trængselens Stund, at afvende Uorden og Fordærvelse fra Landet, skal Min oprigtigste Bestræbelse være, at vedligeholde Freden med alle de Magter som ikke krænke det Norske Folks Rettigheder. Af Nationen valgte oplyste Mænd skulde samles den 10. april førstkommende, i Eidsvold udi Aggershuus Amt, for at antage en Regjeringsform, som fuldkommen, og for bestandig kan betrygge Folkets Frihed, og Statens Tarv.

Postkort fra 100-årsjubileet i 1914

Gud, den Allerhøieste! vil velsigne og beskytte en retfærdig Sag, og et samdrægtigt Folks Anstrængelser imod fremmed Undertrykkelse, der altid var, og skal være ukjendt i gamle Norge.

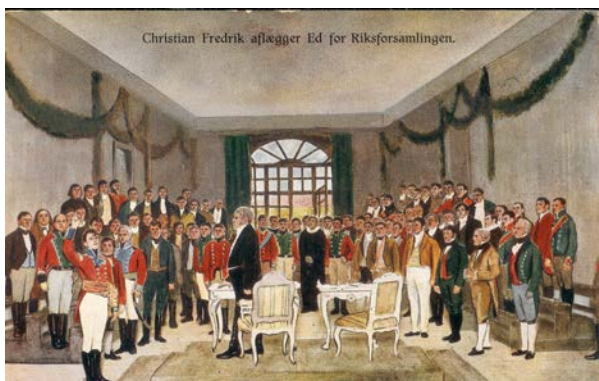
Regentskabet i Norge, Christiania den 19. Februar 1814. *Christian Frederik.*”

Den 17. mai klokken 4 om ettermiddagen - etter 37 dager med utallige møter og hardt arbeid - var grunnloven ferdig til undertegning. Samme kveld meldte president Sverdrup til den nyvalgte kongen at grunnloven var ferdig og at han selv – Christian Frederik – var valgt til konge. Neste dag kunne utsendingene – en for en – underskrive loven. Samme dag – den 18. mai – vedtok forsamlingen en ny ”adresse” til den nyvalgte kongen, en ”adresse” som kanskje mer enn noen uttrykker den norske folkeviljen den gang blant mennene på Eidsvold:

”Det Norske Folk, som løsgivet fra sin ældgamle Forbindelse med Danmark, ved sine fritvalgte Repræsentanter, har constitueret sig som en selvstændig Stat, seer med saa meget mer Tillid en glad og lykkelig Fremtid i Møde, som det i Deres Majestæt har været heldig nok til at finde en Regent og Beskytter, der ikke tager i Betragtning, med fuldkomen Selvopofrelse, at forene Deres Skjæbne med Vor. – Men i det vi, i Folkets Navn, erklære dets faste og urokkelige Betsemmelse til at forsvare sin Frihed og Selvstændighed, var det endog med Opofrelse af det Kjæreste det eier; i det vi høitideligen gjentage den Eed, vi engang hadde svoret Fædrelandet, det gamle Norge, hvis Fald eller Skjændsel vi ikke ønske at overleve, vovr vi at anmode Deres Majestæt om, at De paa samme Tid, som De, i Kraft af den Dem ved Constitutionen overdragne Myndighed, meddeler de udenlandske Magter Udfaldet af Rigsforsamlingens Forhandlinger, tillige vil kundgjøre dem denne den Norske Nations bestemte og urokkelige Villie. Norge ønsker og haaber, at leve i Fred og god Forstaaelse med andre Magter; overbevist om at en blodig Krig med Naboriget tilsidst vil ende med at blive ødeleggende for begge Riger, ønsker det Venskab og Forbund med samme, hvorved fellede Fordeel kunde opnaaes og betrygges. Det Norske Folk føler sig forvisset om, at de mægtige Stater, der i de sidste Aar med saa meget Anstrængelse og Held have kjempet for at gjengive Europa Frihed og Roe, ikke ville kunne samtykke i Undertrykkelsen af et Folk, der ikke forlanger andet, end at leve frit mellem sine Klipper, og som, hvis dette Haab skulde slaae Feil, er

bestemt til at foretrække Død for Slavelænker”.

Det ble bestemt at prinsen skulle møte for Rigsforsamlingen neste dag. Den 19de mai steg Christian Frederik fram for Riksforsamlingen, hvor han tok imot den norske kongekronen og gjorde ed på gunnloven. Deretter sverget hele forsamlingen samme ed, og Riksforsamlingen ble oppløst.

Postkort fra 100-årsjubileet i 1914

Nå vet vi at kong Christian Fredriks regjeringstid i Norge ble svært kortvarig. Etter at Napoleon hadde kapitulert og kronprins Carl Johan i mai 1814 hadde vendt hjem til Sverige med styrkene som hadde vært i kamp mot Napoleon's tropper, gjaldt det om å oppfylle Kieler-traktatens tekst og deriblant å bringe Norge i union med Sverige. Etter blokkade og mindre krigshandlinger på flere fronter, ble kong Christian Frederik tvunget til å sette seg ved forhandlingsbordet sammen med overmakten. Ved forliket i Moss (Mossekonvensjonen av xx 1814) måtte han

Postkort fra 100-årsjubileet i 1914

fraskrive seg kongetittelen og godta at all makt skulle legges i stortingets hender og at han selv frivillig skulle forlate landet. Den 10.oktober gikk Christian Frederik om bord i en lugger i Frogner-kilen og i høstmørket ble han rodd utover en vindstille fjord til Jeløya, der han entret et norsk orlogsskib, som tok ham videre til Danmark.

Christian Fredrik var vår første konge i det frie Norge, og den eneste som er valgt av en grunnlovgivende forsamling til å ta rommet etter Håkon (den gode) Adelsteinsfostre og Sverre Sigurdsson.

Avslutningsvis vil jeg få berømme forfatteren for det omfattende og solide arbeidet han har nedlagt i denne boken. Nesten alt vi kjenner til av brev og dokumenter fra denne interessante epoken i Norges historie er behørig avbildet og omtalt. Gjennom et omfattende og originalt illustrasjonsmateriale er boken av stor interesse også for historikere og historie-interesserte, ikke bare posthistorikere. Primærkildene som er benyttet er varierte og godt dokumenterte og analysert. For posthistorikeren er det å få krigshistorien fortalt gjennom et for ham interessant og severdig materiale, spesielt tiltalende. Av særlig verdi for sistnevnte er kapitlene om symbolikken i, og anvendelsen av, signetene fra 1807 til 1814 (kapittel 10. 4) og de appenderte tabellene over "Portotakster mellom Kjøbenhavn og Norske poststeder 1743 – 1811" (Appendiks I) og "Portotakst for sjøposten fra juni 1809" (Appendiks Ib). Boken er ifølge forfatteren selv trykket i et svært begrenset opplag. Min klare anbefaling må derfor bli: *skynd deg og skaff deg et eksemplar før det er for sent!*

Mer om annullering av frimerkene

Av Arvid Løhre

I Budstikka 2011:4, skrev Wilfred Wasenden en artikkel: ”Litt om regelverket for annullering av frimerker”. Jeg fikk lyst til å knytte noen kommentarer til det han skriver, samt etterprøve et par av hans påstander.

Postbetjent

Betegnelsen ”postbetjent” har hatt en svært skiftende betydning. Loven om brevporto av 12. august 1848 har følgende formulering: ”*Hvor stor Deel af Betalingen, der skal tilflyde Postcassen for Befordringen og hvor stor Deel vedkommende Postembedsmænd og Postbetjente for Distributionen samt for Betalingens Indfordring og Regnskabsførelsen derover, bestemmes af Kongen.*” Her brukes postbetjent om en postfunksjonær eller tjenestemann som ikke er ansatt som embetsmann av Kongen. Den samme formuleringen anvendes i et av sirkulærene Wilfred refererer til, 1865:2, 25. februar 1865. Den er sløyfet i neste referanse, 29. april 1868. Der brukes ”Postfunctionairerne”.

Fram til 1870-80 årene var postetatens lønninger og stillinger lite strukturert. De som arbeidet på kontorene var ansatt og lønnet direkte av postmesteren og hadde tittelen postbetjenter.¹⁾ Etter hvert som det offentlige overtok avlønningen ved postkontorene, ble det slutt på de privatansatte postbetjenter. Postbetjent ble fram til 1908 brukt som en stillingsbetegnelse på en postfunksjonær av lavere grad ved et postkontor. Deretter bestemte Departementet at postbetjenter og postekspeditører skulle ha samme tittel, nemlig postekspeditør.²⁾

Deretter forsvant tittelen fram til 1. juli 1938, da den ble innført som en sekkebetegnelse på en del avansementsstillinger innen budetaten, nemlig pengebrevbud, vaktmestere, postsjåførere, budformenn og postledsagere i by.³⁾

Som en del av en ny tariffavtale fra 1. mai 1976, ble det innført nye stillingsbetegnelser innen arbeidsområdene omdeling, transport og sortering i Postverket fra 1. april samme år. Tidligere postbud ble postbetjenter, det samme ble blant annet vanlige postsjåførere og postpakkemestere. De som var i overordnede stillinger ble de innplassert som

førstepostbetjenter, det samme ble tidligere budformenn.⁴⁾

Dermed hadde yrkesbetegnelsen postbetjent fått sin tredje eller fjerde betydning. Derfor bør ordet postbetjent helst ikke brukes i betydningen ”en hvilken som helst postfunksjonær”. Det er, – og har vært, – en spesifikk stillingsbetegnelse.

Omkarteringsstedet

På side 14 og 15 omtales et brev fra 1886, og det står: ” – og det finnes flere eksempler på at brev har blitt videreformidlet fra poståpnerier til adressaten uten å ha blitt påført stedsstempel fra omkarteringsstedet.”

Fra 1. januar 1882 var det blitt bestemt at verken postkontorer, postekspedisjoner eller poståpnerier skulle utferdige karter når de bare sendte tilstrekkelig frankert eller portofri alminnelig brevpost til et sted den dagen.⁵⁾ Dermed var det slutt med (summarisk) kartering av vanlig brevpost fra og med 1882. Det nevnte brevet ser ut til å være et verdibrev. Verdi og rek. ble fortsatt ført på kart, og de ble gjenstand for eventuell omkartering. Alminnelige brev som bare var annullert med blekk eller nummerstempel, senere også posthornstempler uten dato, skulle datostemples ved *nærmeste* poststed. I realiteten det poståpneriet, det postkontoret eller den reisende postekspedisjonen med datostempel som først mottok posten i transitt. Derfor må man være forsiktig med å bruke uttrykket ”overordnet” om de postale enhetene som foretar sidestempling med datostempel. Etter 1881 bør man også unngå uttrykket omkarteringssted om disse stedene.

Stempler ved poståpneriene

På side 10 står det: ”Poståpneriene rundt om i landet fikk ikke annulleringsstempler av noe slag før langt ut på 1880-tallet og skulle, slik forskriftene tilsa, blekkannullere frimerket for hånd umiddelbart ved innlevering.”

Hvis jeg oppfatter Wilfreds litteraturhenvisning rett, viser han til Norsk Filatelistforbund (1963) *Håndbok over Norges Frimerker 1855-1955. Del I 1855-1888*. Side 34. Der står det imidlertid noe annet: ”Massevis av små postanstalter hadde ikke poststempler og måtte bruke blekk.” Håndboka er for så vidt korrekt. Jeg har også observert at flere små og nyetablerte poståpnerier i den nevnte perioden var i

virksomhet opp til tre eller flere år før de fikk levert stempel.

Men når det gjelder poståpneriene og tildeling av stempler, vil jeg heller vise til litteratur med gode kildehenvisninger. Det finnes i Anders Langangens artikkel i NFT 1987:1, *Norske poststempler (del 3): Stemplene 1858-1859*. Kort fortalt ble det i 1858 innført summarisk kartering av alminnelig brevpost også ved alle poståpneriene. Frimerkene skulle stemples med datostempel i *sort* farge, og leveranse av datostempler til poståpneriene ble satt i gang i stor stil fra desember 1858. Derfor er formuleringen som er brukt i artikkelen om dette svært misvisende. Poståpneriene rundt om i landet *fikk* datostempler lenge før 1880-tallet, med start 1858/1859, det var en forutsetning for at de kunne starte med summarisk kartering.

Men hvor står det at brevene skulle stemples eller annulleres umiddelbart ved innlevering? I frimerkeperioden fram til 1882 var det som nevnt kartering av alminnelig brevpost. De brevene som hørte til et kart, fikk ikke de normalt samme dato på stemplet som kartet hadde? Ofte gikk det ikke post med ruter i alle retninger hver dag, og brevene måtte ligge ved innleveringsstedet inntil de skulle karteres og pakkes. Slik jeg oppfatter det, var det vanlig den gang å datostemple brevene i forbindelse med postavgangen. Slik at brevene som var ført summarisk på kartet, hadde stempel med datoen som stod på dette kartet. Jeg har minst et par ganger fått spørsmål om hvorfor et brev er datostempelt to eller flere dager etter det er datert av avsenderen, og dette er en naturlig forklaring. Om det er noen som har andre synspunkter på dette, står Budstikkas spalter til disposisjon!

Forskrift om diagonalt blekk-kryss

På side 13 står det: "Etter hvert som blekkannullering av frimerkene ble rutine, fravek en rekke postbetjenter forskriften om at frimerkene skulle påføres et diagonalt blekkryss fra hjørne til hjørne."

Når ble det bestemt hvordan blekkannulleringen skulle se ut, og hvor lenge fantes det en slik bestemmelse i reglementet? Siden Wilfred ikke oppgir en eneste kilde til dette, kun litteratur, har jeg forsøkt å finne ut av det selv. Da er det veldig greit å gå til Tore Gjelsviks litteratur, han er et forbilde når det gjelder dokumentasjon og kilder. I boka

Norway Number One, the New Handbook, Second Edition (2000) på side 59, står det at blekkannulleringen først ble spesifisert gjennom et sirkulære, 28. juli 1856. Da er det veldig enkelt å finne fram til dette sirkulære og se på den eksakte ordlyden: "Postaabnerne ved de Postaabnerier, som alene for Dampfarts-Tiden ere i Virksomhed paa Dampskibenes Anløbssteder, og ligesaa Postexpediteurerne paa Dampskibene ville have at kassere Frimerkerne ved Overstregning med Blæk saaledes, at der anbringes 2 Streger i Kryds over Mærkerne, nemlig een fra øverste høire Hjørne til nederste venstre og een fra øverste venstre til nederste høire Hjørne."⁶⁾

Jeg har ikke funnet ut om denne bestemmelsen også var tilgjengelig og gjaldt for de poståpneriene som ikke fikk stempel de neste 25-30 år. Men i 1883 ble det gjort noen tiltak for å sikre at frimerker på brev fra postførende dampskip uten postekspeditør ble annullert.⁷⁾

Da kom det også en ny instruks:

"Instrux angaaende Behandlingen af Postsager, nedlagte i Brevkasser om bord paa Dampskibe, hvormed der ikke følger Postexpeditør." Der heter det, i punkt 3: "Betalte Breve til Anløbssteder, hvor der **ikke** findes Postanstalt, **kunne** ogsaa udleveres Adressaterne direkte, **efterat de paa Postsagerne anbragte Frimerker paa tydelig Maade ere kasserede enten med de dertil bestemte Kassationsstempler eller – hvor saadanne ikke haves – med Blækstreger, anbragte i Kors skraas over Frimerkerne fra Hjørne til Hjørne.**"

Denne beskrivelsen av hvordan en blekkannullering skal utføres, forblir faktisk stående i instruks for "styrmannspost" til langt inn på 1900-tallet. I boka til Roald Holten om skipspost i lokale ruter i Rogaland,⁸⁾ er det gjengitt instruks fra 1900 og 1935 med tilsvarende ordlyd.

Et par år etter 1883 ble den første instruks for den nyetablerte landposttjenesten utgitt: "Instrux m. v. for Landpostbud. 1885." I punkt 8 heter det: "Budene maa nøie paase, at Frimerker, der ere anbragte paa Postsager, som alene befordres fra et Sted i Ruten til et andet uden at passere nogen Postanstalt, ordentlig kasseres."

Med andre ord fikk landpostbudene *ingen* anvisning i *sin* instruks om hvordan

frimerkene skulle kasseres ordentlig. I instruksen fra 1901 var dette punktet med tilsvarende ordlyd flyttet til § 9. I § 14 stod det også listet opp hva landpostbudet skulle være forsynt med, blant annet "kassasjonsblyant".

Omkring midten av 1900-tallet, nærmere bestemt 1947, finner vi *begge* de tidligere nevnte instruksene samlet i Postreglement V, Tillegg til Postreglementet. Tillegg 7 er instruks for landpostbud, fra § 11: "Budene må kassere ordentlig frimerkene på de postsendingene som bare blir ført fra et sted i ruten til et annet uten å passere et poststed, ...". Og til dette er det fortsatt brukt, i følge utstyrslista, "kassasjonsblyant". Det andre av disse instruksene finner vi i Tillegg 38: "Regler for behandling av post på skip uten postekspedisjon (styrmannsposter)." I § 3 punkt 2, finner vi igjen bestemmelsen fra 1883-instruksen: "Betalte brev til stoppesteder uten poststed, kan leveres ut direkte. I så fall må frimerker på sendingene kasseres tydelig med kassasjonsstempel eller – om skipet ikke har stempel – med blekkstreker i kors over frimerkene fra hjørne til hjørne." Innen for det samme heftet med reglementer, var det med andre ord to forskjellige beskrivelser av håndannullering. Slike reglementariske instruksjoner ble vanligvis gjort tilgjengelig for de aktuelle gruppene i form av særtrykk, og hver av gruppene hadde følgelig likevel kun sin egen instruks å forholde seg til.

Hvilken av ordningene var mest brukt, styrmannsposten eller landposten? Da er det bare å gå til Statistikk over Norges Postverk fra 1947, tilgjengelig på nettet fra Statistisk Sentralbyrå. I 1947 var det 201 ruter med styrmannspost, fordelt på 12 innsjøruter og 189 kyst- og fjordruter. Til gjengjeld var det 2 105 landpostruter. Dermed var det på midten av 1900-tallet 2306 ruter der det *kunne* være aktuelt å håndannullere frimerker. I knapt 10 % av disse rutene var vedkommende underlagt reglement om å bruke blekkstreker i kors fra hjørne til hjørne, i litt over 90 % av rutene skulle frimerkene kasseres ordentlig med kassasjonsblyant uten nærmere presisering av hvordan dette skulle være utført.

Jeg skal ikke prøve å dokumentere hvilket av de nevnte to reglementer som forsvant først.

Men jeg vil gå ut fra at da landpostbudene gradvis gikk over til ny kvitteringsordning, og fikk stempler omkring 1970-tallet, var også stort sett styrmannspost forsvunnet.

Så gjenstår spørsmålet, hva gjorde poståpneriene uten datostempel på 1800-tallet, og i de få og akutte tilfellene det forekom på 1900-tallet? Var de underlagt noen instruks eller reglement om dette? Nå må jeg spekulere litt, da jeg i skrivende stund som nevnt ikke har tilgang til noe reglement for poståpnerer fra perioden 1859 og inntil 1880-tallet. (Jeg vil tro at *etter* denne perioden fikk nye poståpnerier bestandig tildelt stempel etter opprettelsen.) Hvis man kun skal se på de håndannulleringer som forekommer, var annulleringen trolig ikke spesifisert. Det forekommer såpass mange varianter, også fra ett og samme poståpneri. På 1900-tallet har jeg sett i flere utgaver av reglementet som gjaldt for poståpnerier. Alt tyder på at det ikke fantes noen beskrivelse av hvordan håndannullering eventuelt skulle foretas. I postreglementet 1933 II, kapitel III § 10, er det presisert hvordan stempeling av avgående postforsendelser ved innlevering skal foregå: "Ved postsakenes stempeling må det iakttas at frimerkene nøiaktig kasseres med datostempelet eller annet lignende stempel, og at der, om flere frimerker er anbragt på en forsendelse, settes et særskilt avtrykk av dato- eller kassasjonsstempelet på hvert enkelt frimerke, for så vidt plassen tillater dette." Det er dermed ikke beskrevet hvordan poststedet skal forholde seg når det i akutte tilfeller ikke har et dato- eller kassasjonsstempel tilgjengelig. Hvordan dette ble løst, kan trolig studeres med eksempler fra improvisasjonen som ble utøvd i Finnmark og Nord-Troms i 1945. Det er også en del eksempler på at poståpnerier i en nødssituasjon har brukt "annet lignende stempel" framfor blekkannullering. Så normalt brukte ikke poststedene penn til annullering av frimerker på 1900-tallet. Men avvik forekommer, til glede for samlere. Disse avvikene var heller ikke, slik jeg oppfatter det, underlagt noen instruks eller forskrift om hvordan det skulle gjøres. Jeg har forresten kommentert dette med moderne blekkannulleringer en gang tidligere, i NFF-Varianten.⁹⁾

Et kort datert av avsenderen 25-2-25, håndannullert med blå kassasjonsblyant i form av et kryss og datert med vanlig blyant 26/5-25. Jeg tror at dette er gjort av et landpostbud i en rute som gikk ut fra Lillestrøm i retning Skedsmo (Kjeller) eller Fet. Utformingen av annulleringen er ikke spesifisert i landpostbudets reglement.

Annulering ved innlevering

På side 15 står det om blekkannulleringer: "I nyere tid har de imidlertid igjen blitt mer alminnelige. Det har blitt pustet liv i den gamle lovbestemmelsen om at ethvert frimerke skulle annulleres ved innlevering, eller seinest av postkontoret som mottok sending til formidling."

Det er riktig at den gamle postloven faktisk sa noe om annullering av frimerker: "Merkene skal på betryggende måte kasseres av den som mottar forsendelsen til befordring; avtrykk av frankeringsmaskiner kasseres dog ikke".¹⁰⁾ Men at Posten Norge AS har blåst støv av en slik lovbestemmelse, er noe som står stikk i strid med alle prosedyrebeskrivelser jeg kjenner. I dette århundre snakker vi heller ikke om "postkontoret som mottok sending til formidling". Det er ikke lenger noen postkontor som mottar sendinger fra andre enheter til formidling. Det er et stadig færre antall postterminaler som får posten inn usortert og ustemplett fra alle enheter, enten det er fra sjåførenes kassetømming, fra Post-i-Butikk (PiB) eller fra Postkontor. I dagens rutiner heter det: "Avgang Brev. Innleverte brev A-prioritet sendes i egen brevkassett til postterminalen. Posten skal verken datostemples eller ordnes/sorteres på annen måte."

Det som derimot en kunde kan kreve, er dokumentasjon av innleveringsdato på vanlig A-post. På et postkontor skjer dette normalt ved at forsendelsen datostemples etter gamle

regler. På postkontorene kan man også som kjent kreve filatelistisk stempling av sendinger. På PiB-er gjøres dokumentasjonen av innleveringsdatoen ved at enhetsnummerstempelet påføres sendingen ved siden av frankeringen og datoen skrevet i datofeltet. Enhetsnummerstempelet skal ikke brukes til å annullere frimerkene. Dette er beskrevet i flere artikler, senest i Norgeskatalogen Postal (2011) fra OFK, side 156.

Moderne "krøll"

I perioden på høsten 2001 førte frykt for terroranslag i posten i form av hvitt pulver til at det ble slakket av på kravene om stempling av posten. Dette skjedde samme året som PiB-ene gjorde sitt inntog. Begge disse forhold førte som kjent til en oppblomstring av systematisk gjenbruk av ustemplede frimerker. Senere skal rutinene ha blitt innskjerpet, og ustemplede merker som hadde gått gjennom produksjonen på postterminalene skulle annulleres i siste ledd av postfolk. I praksis av postbud og funksjonærer som sorterte på postbokser. Jeg spurte nå i 2012 hvilken praksis de fulgte på mitt lokale postkontor i forbindelse med postbokssortering, men de lot ustemplede merker passere. Jeg har heller ikke sett denne instruksjonen om annullering i siste ledd. Men det er trolig dette konsernsjefen i Posten, Dag Mejdell, referer til når han svarer i Info, Oslo Filatelistklubb, 2011:3, side 8: "Det anbefales å plassere frimerkene øverst til høyre på konvoluttene for å sikre avstempling. Om frimerkene plasseres andre steder på konvolutten risikerer man, som i Strømsøs tilfelle, at frimerkene ikke stemples og – i enkelte tilfeller – dessverre makuleres ved hjelp av kulepenn når dette oppdages senere i produksjonen."

På side 15, fig. 9, vises det et julekort som har fått en håndannulering i form av et enhetsnummer fra en PiB og en dato. Det er håndskrevet dokumentasjon av innleveringen med kulepenn rett over frimerkene, med enhetsnummeret 123 216 og dato 22/12-04. Dette nummeret står ikke i Norgeskatalogen Postal (2011) fra OFK. En sjekk i Postens interne Salgsnett-database, viser at enhetsnummer 123 216 tilhørte Langangen Post i Butikk, SPAR Langangen,

med åpningsdato 4. juni 2002 og nedlagt/erstattet 22. september 2003 av ny SPAR Langangen med enhetsnummer 122 431. Selvfølgelig *kan* det være feil i Postens database, men jeg tror ikke det. Uansett er det litt rart at en i SPAR Langangen i dette tilfelle bruker et gammelt nummer som ikke hadde vært i bruk på 15 måneder. Betjeningen ved PiB-ene hadde sitt nettbaserte reglement i form av "Infokanal Postalen". Fra 1. mars 2011 heter det "PostLink Post i Butikk. Verktøy for PiB-ansatte." En slik annullering har ikke stått i "produkter og rutiner" på disse nettsidene, verken da eller nå. Jeg velger å tro at denne påskriften er sterkt påvirket av den kjente filatelisten som sendte dette kortet, og det har etter min mening en meget tvilsom posthistorisk verdi. Også i dette tilfelle er selvfølgelig Budstikka åpen for debatt, hvis noen har en annen oppfatning. Kanskje det er noen hjemstedsamlere fra Telemark, som kjenner bruken av stemplene og praksisen ellers ved PiB Langangen?

Et brev antatt sendt lokalt i en landpostbudrute i perioden mellom 1. mars 1973 og 1. april 1974. Det er i så fall snakk om en landpostbudrute på strekningen Ramsli – Linna i Solør, Hedmark. Annullering med kulepenn, også her i form av et kryss.

Jeg har en liten sluttbemerkning. Mer og mer posthistorisk kildemateriale er digitalisert og lagt ut på nett. Det gjør det stadig lettere å

arbeide med posthistorie fra hjemme-PC. Og noen ganger kan det være lurt å være kritisk til gamle kilder og konklusjoner basert kun på erfaring, det man kanskje kan kalle empirisk forskning.

Noter

- 1) Jæger, Olaf (red.) (1948) *Schønings norske posttjenestemenn, 4de utgave 1903-47*. Det Norske Postmannslag, Bergen.
- 2) Cirkulære fra Poststyrelsen (1908) Nr. 21, 24. april 1908. pkt. VII.
- 3) Sirkulære fra Poststyret (1939) Nr. 10, 18. mars 1939. pkt. I.
- 4) Sirkulære fra Postdirektoratet (1976) Nr. 11, 12. april 1976.
- 5) Steen, Sverre (1923) *Kristiania postvesen 1647-1921. Et stykke av postens historie i Norge*. H Aschehoug & Co. (W Nygaard) Kristiania.
- 6) Circulaire fra Departementet for det Indre (1856) Nr. 6, 28. juli 1856, pkt. 1
- 7) Langangen, Anders (1998) *Bruken av 3-ring nummerstemplene etter 1883*. Oslo Filatelistklubb, Oslo.
- 8) Holten, Roald (2001) *Sjø-postruter på Norskekysten. Skipspost i lokale ruter i Rogaland*. Norsk Filatelistforbund / Filatelistisk Forlag A/S, Oslo / Bergen.
- 9) Løhre, Arvid (2009) i NFF-Varianten, Trygve Karlsen (red.) *Moderne blekkannulleringer: Er blekkannulleringen fra Rissa fra 1971 ekte?* Nordenfjeldske Filatelist-forening, Trondheim. 33 (4), desember 2009.
- 10) Lov om postvesenet av 8. juni 1928 med bemerkninger. (Ot. prp. nr 51 for 1924, Ot. prp. nr. 39 for 1928, inst. O VIII for 1928). I: Postreglementet V 1935 Postreglementets bilag. Fra § 4, 1. ledd. (Gjelder egentlig postsaker som befordres av andre enn postvesenet. Som regel var dette nettopp styrmannspost, samt post kontrakts-ruter med for eksempel rutebil.)

Fra «Overpostpakkmester i særklasse i lønnsklasse 12» til «Senior Usability Specialist & Intranet Manager»

Av Arvid Løhre

En stillingsannonse fra Posten Norge i Aftensposten, søndag 8. august 2011, satte i gang noen tanker hos meg. Direktøren for digitale kanaler søker etter "Senior Usability Specialist & Intranet Manager". Verden går videre, og postvirksomheten her til lands har fulgt med. Fra et reglementsstyrt statsbyråkrati til et konkurranseutsatt konsern med virksomhet i flere land. Stillingsbetegnelsene avspeiler denne endringen.

Så vidt jeg vet, er det ikke igjen en eneste "postmester" i Norge. De siste seks årene har sjefen ved de gjenværende postkontorene vært "daglig leder". En gang lager jeg kanskje en oversikt over stillings-betegnelsene i Postverket, men ikke nå. Jeg har vært litt inne på temaet i forbindelse med den leksikalske artikkelen "Fra Post-Contoir til Post i Butikk", som ble skrevet for Selskapets jubileumsbok og som nå finnes på vår hjemmeside, posthistorisk.no.

Også i tidligere tider var det mange rare betegnelser, og en god del av dette som følge av kamp om lønns plassering og avansementstillinger. Den første betegnelsen i overskriften er et eksempel på det. I Sirkulærene fra 1965, som jeg tilfeldig slo opp i, ble det skilt mellom "Overpostpakkmester i særklasse" og "Overpostpakkmester i særklasse i lønnsklasse 12". Selve betegnelsen "pakkmester" forsvant forresten en periode fra 1. juli 1937. Pakkmester var toppstilling i budklassen, den lavere etat. De fikk i stedet tittel som postekspeditør, og samme lønn som den høyere etats postekspeditører. Men like enkelt ble det ikke da ledige stillinger ble kunngjort, og en presisering ble nødvendig:

«Følgende stillinger inntil videre ved Oslo postkontor: ... Endel postekspeditørstillinger (og) En del postekspeditørstillinger for tjenestemenn med pakkmesterutdannelse.» Dette stod i Sirkulære i 1939. Enkelt skal det ikke være.

Betegnelsen postbetjent brukes fortsatt, men har gjennom tidene vært knyttet til tjenestemenn i forskjellige posisjoner, på 1800-tallet var det en periode brukt om postmestrenes kontoransatte hjelpere. Men som vi har sett er det en rekke stillingsbetegnelser som har forsvunnet. I denne kategorien finner vi de departementale betegnelsene fra Poststyret, alt fra ekstraskriver og kopist til byråsjef. Og vi har de rent postale stillingene som postfører, poståpner, postledsager, postfullmektig og styrer av underpostkontor II. Men ikke alt av gamle posttitler er borte, jeg jobber selv på en avdeling hvor flertallet er overpostfortollere.

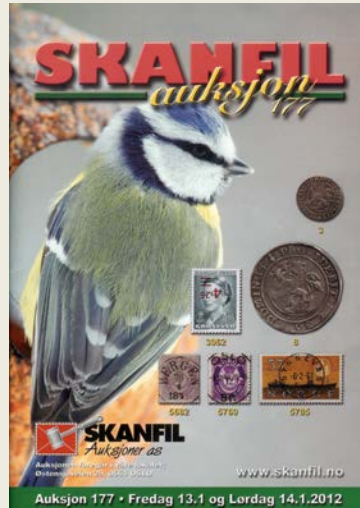
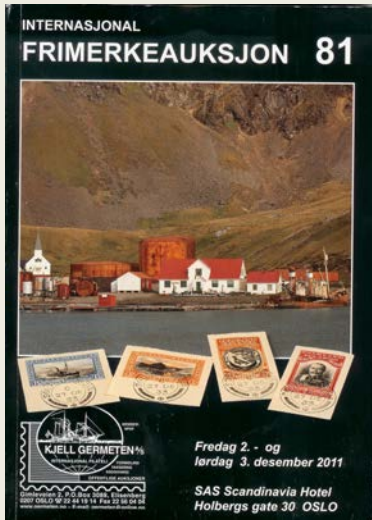
En grei oversikt over stillingene i Postverket finnes i "Schønings Norske Posttjenestemenn 4de utgave 1903-47" ved avdelingsjef Olaf Jæger. Boka ble utgitt i 1948 av Det norske Postmannslag, Bergen. Der står det en "Kort historikk over postens lønninger og stillinger." Så veldig kort er den ikke, det er fire hele sider med liten skrift. Men Senior Usability Specialist & Intranet Manager er ikke nevnt der.

**Senior Usability Specialist
& Intranet Manager**

Posten Norge as, avd. for digitale kanaler har spisskompetanse og ansvar for den digitale utviklingen i konsernet. Vi søker nå to medarbeidere, som vil få jobbe strategisk og med innovative digitale prosjekter på tvers av Posten og Brings merkevarer i hele Norden.

Ta kontakt med direktør for digitale kanaler, Anne Stensrud Hognestad +47 91715631, og søk stillingen via våre nettsider postennorge.no innen 21.08.2011.

BUDSTIKKA

mottar trykningsbidrag fra følgende firmaer

Kjell Germeten A/S

SKANFIL A/S

Engers Frimerker

Frimerkehuset AS

Norsk Posthistorisk Selskap

takker for bidragene.

